

1 Bevar polet – dropp sterkøl i butikk

2 Uttalelse til Actis sin kongress, april 2024

3 Vinmonopolet står sterkt i befolkningen og sentralt i vår ansvarlige alkoholpolitikk
4 med mål om å begrense alkoholbruken. Agendaen fra sterke politiske krefter om å
5 tillate salg av sterk øl i dagligvarebutikkene vil svekke polet. Valget står mellom å ta
6 vare på Vinmonopolet og utvide alkoholgrensen i dagligvarebutikkene.

7
8 I Norge har vi i dag en helhetlig alkoholpolitikk som andre land lar seg inspirere av.
9 Vår alkoholpolitikk legger til rette for god folkehelse fordi alkoholforbruket
10 begrenses gjennom å regulere tilgjengeligheten ved hjelp av reklameforbud,
11 alkoholavgifter, aldersgrenser og skjenke – og salgstider.

12

13 Vinmonopolet er sentralt i alkoholpolitikken med et samfunnsoppdrag som er å
14 begrense alkoholkonsumet og skadevirkningene av alkoholbruk både for den
15 enkelte og for samfunnet. Det gjøres blant annet gjennom begrensninger i antall
16 utsalgssteder og i åpningstider, og ved at Vinmonopolet er gode på å håndheve
17 aldersgrenser og unngå salg til rusede personer.

18

19 Verdien av bærekraft og støtte i befolkning

20 Samtidig sikrer Vinmonopolet befolkningen tilgang på et bredt utvalg til gode
21 priser til tross for alkoholavgiften, ettersom Vinmonopolet sammen med de
22 nordiske leverandørene er verdens største vinimportør. Posisjonen som verdens
23 største vinimportør gir også Vinmonopolet mulighet til å påvirke leverandører til å
24 levere på bærekraftsmål, som mer miljøvennlig emballasje, og på etiske mål, som å
25 sikre gode arbeidsforhold og forsvarlig lønn hos leverandører. Befolkningen er
26 samtidig svært fornøyd med Vinmonopolet, og 91 prosent av befolkningen har et
27 godt inntrykk av Vinmonopolet (Kantar, omdømmeindeks 2023)

28

29 Utfordrer EØS-unntak

30 Vinmonopolet tillates av EØS fordi det ivaretar spesielle folkehelsemessige hensyn.
31 Dette EØS-unntaket krever at Norge har en konsistent alkoholpolitikk der alle tiltak
32 har som mål å begrense alkoholforbruket i befolkningen. Det betyr at enhver
33 endring som medfører en økning i alkoholforbruket, uansett hvor liten den er, er
34 med på å svekke den helhetlige alkoholpolitikken og dermed grunnlaget for
35 Vinmonopolet. Dermed kan Vinmonopolet stå for fall.

36

37 Vår oppfordring til alle partier er å fjerne saker i partiprogrammene som vil svekke
38 Vinmonopolet. Ønsket om å tillate alkoholholdige produkter fra dagens 4,7 prosent
39 opp til 8 prosent i dagligvarebutikk utfordrer EØS-unntaket. Samtidig vil en slik
40 endring gi økt tilgang på produkter med høyere alkoholinnhold og dermed økt
41 alkoholforbruk og større skade. Kostnadene for både samfunn og enkeltindivider vil
42 øke, fra dagens kostnadsnivå på 80-100 milliarder. Dette er nesten seks ganger
43 høyere enn inntektene som tas inn via alkoholavgiftene.

44

45 I tillegg vil alkoholprodukter med høyere alkoholinnhold gi økt eksponering for
46 mindreårige. Det er grunn til å frykte at salgskontroll vil være dårligere enn på
47 Vinmonopolet, dersom antall utsalgssteder for alkohol mellom 4,7 og 8 prosent øker

48 dramatisk, fra dagens 337 Vinmonopol til nesten 4000 dagligvarebutikker. Dette er
49 uheldig når vi vet hvor skadelig alkohol er for ungdom.

50

51 Mest alvorlig er det likevel at en slik endring, som ikke engang er ønsket av bransjen
52 selv, kan utgjøre en alvorlig trussel mot Vinmonopolet da det bidrar til en mindre
53 konsistent alkoholpolitikk, og i stor grad åpner opp for at 2500 av produktene som i
54 dag selges på Vinmonopolet kan selges i dagligvarebutikken. Da er det svært
55 usikkert om EØS-unntaket fremdeles vil tillates.

56

57 I tillegg til at dette gir konsekvenser for samfunnet i form av blant annet økte
58 kostnader og økt sykdomsbyrde, vil det også gi negative konsekvenser for
59 befolkningen. Dersom Vinmonopolet blir borte, forsvinner kompetansen vi er vant
60 med å møte på utsalgsstedene og på telefon, det store utvalget vil reduseres, og
61 prisene vil øke da det ikke lenger er en stor aktør som kjøper inn varer på vegne av
62 den norske befolkningen. Norge vil heller ikke ha samme mulighet til å påvirke
63 produksjonen i en mer etisk og bærekraftig retning.

64

65 **Actis vil derfor:**

- 66 • Sikre at salg av alkoholholdige varer som inneholder mer enn 4,7
67 volumprosent alkohol fortsatt selges på Vinmonopolet
- 68 • Arbeide for å øke befolkningens kunnskap om fordelene med Vinmonopolet,
69 og bidra til å opprettholde den brede støtten til Vinmonopolet
- 70 • Jobbe for at Vinmonopolet ytterligere skal benytte seg av sin mulighet til å
71 arbeide for bærekraft og etikk ved å ikke handle fra aktører som hindrer
72 utvikling i utsatte land

73